

	KARTA PRAW PACJENTA WOJEWÓDZKIEGO OŚRODKA MEDYCyny PRACY W TORUNIU	Wydanie 3
		Data wydania: 02.01.2013 r.

CZĘŚĆ OGÓLNA

Dotyczy pacjentów korzystających ze świadczeń zdrowotnych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, korzystających z prywatnego sektora usług medycznych oraz innych niż ubezpieczeni.

PRAWA PACJENTA

1. **Prawo do ochrony zdrowia** - art. 68 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.).
2. **Prawo do świadczeń zdrowotnych** odpowiadających wymaganiom wiedzy medycznej, opartej na dostępnych metodach i środkach zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób, wykonywanych przez lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarzy, położne, diagnostów laboratoryjnych z należytą starannością i zgodnie z zasadami etyki zawodowej, w warunkach odpowiadających wymaganiom fachowym i sanitarnym określonym w odrębnych przepisach, a w sytuacji ograniczonych możliwości udzielenia odpowiednich świadczeń - do korzystania z przejrzystej, obiektywnej, opartej na kryteriach medycznych procedury ustalającej kolejność dostępu do świadczeń (art. 6 ust. 1 i 2 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta).
3. **Prawo do natychmiastowego udzielenia świadczeń zdrowotnych** w podmiocie leczniczym, ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia (art. 7 ust. 1 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta).
4. **Prawo do intymności i poszanowania godności osobistej** w czasie udzielania świadczeń zdrowotnych (art. 20 ust. 1 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta).
5. **Prawo pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego do uzyskania przystępnej informacji** od lekarza o swoim stanie zdrowia, rozpoznaniu, proponowanych oraz możliwych metodach diagnostycznych i leczniczych, dających się przewidzieć następstwach ich zastosowania albo zaniechania, wynikach leczenia, rokowaniu (art. 9 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta).
6. **Prawo do uzyskania od lekarza informacji o realnej możliwości uzyskania świadczenia zdrowotnego u innego lekarza** lub w podmiocie udzielającym świadczeń zdrowotnych, jeżeli lekarz odmówił udzielenia świadczenia (art. 10 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta).

7. **Prawo do dostępu do informacji o prawach pacjenta** (*art. 11 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
8. **Prawo do informacji o rodzaju i zakresie świadczeń zdrowotnych udzielanych przez podmiot leczniczy** na podstawie umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z Narodowym Funduszem Zdrowia (*art. 12 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
9. **Prawo do obecności bliskiej osoby** przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Osoba wykonująca zawód medyczny udzielająca świadczeń zdrowotnych pacjentowi może odmówić obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w przypadku zaistnienia prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia epidemicznego lub ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjenta. Odmowę odnotowuje się w dokumentacji medycznej.
10. **Prawo do wyrażenia zgody albo odmowy na udzielenie określonych świadczeń zdrowotnych**, po uzyskaniu od lekarza odpowiedniej informacji. (*art. 16 i 17 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
11. **Prawo do wyrażenia w formie pisemnej zgody na zabieg operacyjny albo na zastosowanie metody leczenia lub diagnostyki stwarzającej podwyższone ryzyko dla pacjenta** po udzieleniu informacji o przebiegu i ryzyku zabiegu oraz dalszym rokowaniu (*art. 18 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
12. **Prawo do wyrażenia w formie pisemnej zgody** (a w przypadku niemożności wyrażenia zgody w powyższej formie, za równoważne uważa się wyrażenie zgody ustnie złożonej w obecności dwóch świadków) **na uczestnictwo w eksperymencie medycznym** po uprzednim uzyskaniu informacji o celach, sposobach i warunkach przeprowadzenia przedmiotowego eksperymentu, spodziewanych korzyściach leczniczych lub poznawczych, ryzyku oraz o możliwości odstąpienia od udziału w eksperymencie, w każdym jego stadium (*art. 24 i 25 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry*).
13. **Prawo do wyrażenia dobrowolnie świadomej zgody w formie pisemnej na uczestnictwo w badaniu klinicznym** (a w przypadku niemożności wyrażenia zgody w powyższej formie, za równoważne uważa się wyrażenie zgody ustnie złożonej w obecności dwóch świadków), po wcześniejszym przekazaniu informacji dotyczących istoty, znaczenia, skutków i ryzyka związanego z badaniem klinicznym (*art. 37b ust. 2 pkt 2, art. 37f ustawy Prawo farmaceutyczne*).
14. **Prawo do wyrażenia sprzeciwu na pobranie po śmierci komórek, tkanek i narządów** oraz cofnięcia tego sprzeciwu w każdym czasie (*art. 5 i art. 6 ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów*).
15. **Prawo do wyrażenia sprzeciwu wobec opinii lub orzeczenia lekarskiego**, jeżeli opinia lub orzeczenie mają wpływ na prawa lub obowiązki pacjenta wynikające z przepisów odrębnych (*art. 31 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
16. **Prawo do wskazania osoby lub instytucji**, którą zakład opieki zdrowotnej obowiązany jest niezwłocznie powiadomić w razie pogorszenia się stanu zdrowia pacjenta powodującego zagrożenie życia lub w razie śmierci pacjenta (*art. 28 ustawy o działalności leczniczej*).

17. **Prawo do dostępu do dokumentacji medycznej** dotyczącej jego stanu zdrowia oraz udzielonych mu świadczeń zdrowotnych lub wskazania innej osoby, której dokumentacja ta może być udostępniana (*art. 23 ust. 1, art. 26 ust. 1 i 2, art. 27 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
18. **Prawo do ochrony danych zawartych w dokumentacji medycznej** (*art. 23 ust. 2 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
19. **Prawo do zachowania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem** uzyskanych przez personel medyczny w związku z wykonywaniem zawodu z uwzględnieniem wyjątków przewidzianych w przepisach prawa (*art. 13-14 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
20. **Prawo do otrzymania od farmaceuty w przypadku nagłego zagrożenia zdrowia lub życia bez recepty lekarskiej produktu leczniczego** zastrzeżonego do wydawania na receptę w najmniejszym terapeutycznym opakowaniu z wyłączeniem środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów grupy I-R (*art. 96 ust. 2 ustawy Prawo farmaceutyczne*).
21. **Prawo do złożenia skargi do Rzecznika Praw Pacjenta.** (*art. 41 o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
22. **Prawo do złożenia skargi na lekarza i lekarza dentyście** do rzecznika odpowiedzialności zawodowej przy właściwej izbie lekarskiej w przypadku podejrzenia postępowania sprzecznego z zasadami etyki i deontologii zawodowej oraz za naruszenie przepisów o wykonywaniu zawodu lekarza (*art. 53 ustawy o izbach lekarskich*).
23. **Prawo do złożenia skargi na pielęgniarkę i położną** do rzecznika odpowiedzialności zawodowej przy właściwej izbie pielęgniarek i położnych w przypadku podejrzenia postępowania sprzecznego z zasadami etyki zawodowej oraz za zawinione naruszenie przepisów dotyczących wykonywania zawodu pielęgniarki i położnej (*art. 36 ust. 1 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych*).
24. **Prawo do złożenia skargi na diagnostę laboratoryjnego** do rzecznika dyscyplinarnego w Krajowej Izbie Diagnostów Laboratoryjnych w przypadku podejrzenia postępowania sprzecznego z zasadami etyki zawodowej lub przepisami dotyczącymi wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej (*art. 56 ust. 1 ustawy o diagnostyce laboratoryjnej*).
25. **Prawo do wniesienia roszczeń do wojewódzkiej komisji do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych** z siedzibą przy właściwym urzędzie wojewódzkim (*art. 67b i 67e ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).

CZEŚĆ SZCZEGÓŁOWA

Dotyczy pacjentów korzystających, na zasadzie równego dostępu, ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na warunkach i w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.), zwanej dalej: „ustawą o świadczeniach”.

Rozdział 1

PRAWA PACJENTA W ZAKŁADACH OPIEKI ZDROWOTNEJ, NP.: W PRZYCHODNI, OŚRODKU ZDROWIA, PORADNI, AMBULATORIUM

JAKO PACJENT W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO MASZ PRAWO DO:

1. Wyboru i zmiany lekarza, pielęgniarki i położnej podstawowej opieki zdrowotnej, spośród lekarzy, pielęgniarek i położnych ubezpieczenia zdrowotnego. Przedmiotowa zmiana może nastąpić nie częściej niż dwa razy w roku kalendarzowym, a w przypadku, każdej kolejnej zmiany Jesteś zobowiązany wnieść opłatę w wysokości 80 złotych – nie dotyczy to zmiany miejsca zamieszkania i sytuacji zaprzestania udzielania świadczeń opieki zdrowotnej przez wybranego lekarza, pielęgniarkę i położną podstawowej opieki zdrowotnej oraz innych przyczyn niezależnych od Twojej woli z zastrzeżeniami wynikającymi z obowiązujących przepisów prawa.
2. Wyboru lekarza dentystry spośród lekarzy dentyistów, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z Narodowym Funduszem Zdrowia z zastrzeżeniami wynikającymi z obowiązujących przepisów prawa.
3. Świadczeń zdrowotnych lekarza dentystry oraz materiałów stomatologicznych stosowanych przy udzielaniu tych świadczeń, zakwalifikowanych jako świadczenia gwarantowane.
4. Jeżeli jesteś kobietą w ciąży i w okresie połogu masz prawo do dodatkowych świadczeń zdrowotnych lekarza dentystry oraz materiałów stomatologicznych stosowanych przy udzielaniu tych świadczeń, zakwalifikowanych jako świadczenia gwarantowane dla tych osób - *art. 31 ust. 3 ustawy o świadczeniach*.
5. Wyboru świadczeniodawcy udzielającego ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych spośród tych, świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z Narodowym Funduszem Zdrowia z zastrzeżeniami wynikającymi z obowiązujących przepisów prawa - *art. 29 ustawy o świadczeniach*.
6. Ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych finansowanych ze środków publicznych udzielanych na podstawie skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego. Wyżej wymienione skierowanie nie jest wymagane do świadczeń:

- 1) ginekologa i położnika

- 2) dentysty
- 3) dermatologa
- 4) wenerologa
- 5) onkologa
- 6) okulisty
- 7) psychiatry
- 8) dla osób chorych na gruźlicę
- 9) dla osób zakażonych wirusem HIV
- 10) dla inwalidów wojennych i osób represjonowanych
- 11) dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych
- 12) dla osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających i substancji psychotropowych - w zakresie leczenia odwykowego
- 13) dla uprawnionego żołnierza lub pracownika, w zakresie leczenia urazów lub chorób nabytych podczas wykonywania zadań poza granicami państwa - *art. 57 ust. 1 i ust. 2 ustawy o świadczeniach.*

7. Świadczeń rehabilitacji leczniczej u świadczeniodawcy, który zawarł umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, na podstawie skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego - *art. 59 ustawy o świadczeniach.*
8. Zaopatrzenia w wyroby medyczne będące przedmiotami ortopedycznymi oraz w środki pomocnicze na zlecenie lekarza ubezpieczenia zdrowotnego lub felczera ubezpieczenia zdrowotnego - *art. 40 ust. 1 ustawy o świadczeniach.*
9. Rejestracji u świadczeniodawcy w szczególności: osobiście, przez osoby trzecie i telefonicznie - §12 załącznika do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 października 2005 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 197, poz. 1643).
10. W stanie nagłym - do niezwłocznego uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej w niezbędnym zakresie również przez świadczeniodawcę, który nie zawarł umowy o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej z Narodowym Funduszem Zdrowia - *art. 19 ust. 1 ustawy o świadczeniach.*
11. Świadczeń opieki zdrowotnej na zasadach i w zakresie określonych dla ubezpieczonych, jeżeli nie jesteś osobą ubezpieczoną, a Jesteś w okresie ciąży, porodu i pokoju - *art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach.*
12. Przejazdu środkami transportu sanitarnego (w tym lotniczego) – na zlecenie lekarza ubezpieczenia zdrowotnego lub felczera ubezpieczenia zdrowotnego, do najbliższego zakładu opieki zdrowotnej udzielającego świadczeń we właściwym zakresie, i z powrotem: bezpłatnie w przypadkach:
 - 1) konieczności podjęcia natychmiastowego leczenia w zakładzie opieki zdrowotnej;
 - 2) wynikających z potrzeby zachowania ciągłości leczenia.

Ponadto przysługuje Ci na podstawie zlecenia lekarza ubezpieczenia zdrowotnego lub felczera ubezpieczenia zdrowotnego, bezpłatny przejazd środkami transportu sanitarnego - w przypadku dysfunkcji narządu ruchu uniemożliwiającej korzystanie ze środków transportu publicznego, w celu odbycia leczenia - do najbliższego zakładu opieki zdrowotnej

udzielającego świadczeń we właściwym zakresie, i z powrotem - *art. 41 ust. 1 i ust. 2 ustawy o świadczeniach*.

13. Orzeczeń i zaświadczeń lekarskich wydawanych bezpłatnie, jeżeli są one związane z: dalszym leczeniem, rehabilitacją, niezdolnością do pracy, kontynuowaniem nauki, uczestnictwem dzieci, uczniów, słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli i studentów w zajęciach sportowych i w zorganizowanym wypoczynku, a także wydawanych dla celów pomocy społecznej lub uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego - *art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach*.

Rozdział 2

PRAWA DZIECKA W TRAKCIE UDZIELANIA ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH

Jako pacjent poniżej 18 roku życia masz prawo do korzystania z większości praw przysługujących osobom dorosłym w trakcie korzystania ze świadczeń zdrowotnych z uwzględnieniem uprawnień Twoich rodziców lub opiekunów i z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z Twojego wieku.

JAKO PACJENT PONIŻEJ 18 ROKU ŻYCIA MASZ PRAWO DO:

1. Świadczeń opieki zdrowotnej na zasadach i w zakresie określonych dla osób ubezpieczonych (*art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach*).
2. Dodatkowych świadczeń zdrowotnych lekarza dentystry oraz materiałów stomatologicznych stosowanych przy udzielaniu tych świadczeń, zakwalifikowanych jako świadczenia gwarantowane dla dzieci i młodzieży do ukończenia 18 roku życia (*art. 31 ust. 3 ustawy o świadczeniach*).
3. Jeżeli jesteś małoletnim powyżej lat szesnastu lekarz ma obowiązek udzielić Ci informacji w zakresie i w formie potrzebnej do prawidłowego przebiegu Twojego procesu diagnostycznego lub terapeutycznego, ponadto masz prawo do wyrażenia swojego zdania (*art. 9 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
4. Jeżeli jesteś małoletnim powyżej lat szesnastu lekarz ma obowiązek udzielić Ci przystępnej informacji o Twoim stanie zdrowia, rozpoznaniu, proponowanych oraz możliwych metodach diagnostycznych, leczniczych, dających się przewidzieć następstwach ich zastosowania albo zaniechania, wynikach leczenia oraz rokowaniu (*art. 9 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*).
5. Jeżeli jesteś małoletnim powyżej lat szesnastu wymagana jest również (obok zgody Twojego przedstawiciela ustawowego) Twoja zgoda na wykonanie badania lub udzielenie innego świadczenia zdrowotnego. W przypadku zastosowania zabiegu operacyjnego albo

metody leczenia lub diagnostyki stwarzającej podwyższone ryzyko dla Ciebie jest wymagana również (obok zgody Twojego przedstawiciela ustawowego) Twoja zgoda w formie pisemnej (*art. 34 ust. 4 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry*).

6. Jeżeli jesteś małoletnim powyżej lat szesnastu, masz prawo do wyrażenia sprzeciwu na pobranie po śmierci komórek, tkanek i narządów (*art. 5 ust. 3 ustawy o transplantacji*).
7. Jeżeli jesteś małoletnim i ukończyłeś szesnasty rok życia lub nie ukończyłeś szesnastego roku życia i jesteś w stanie z rozeznaniem wypowiedzieć opinię w sprawie swego uczestnictwa w eksperymencie medycznym lub badaniu klinicznym (po poinformowaniu Cię o istocie, znaczeniu, skutkach i ryzyku tego badania), konieczne jest wyrażenie w formie pisemnej Twojej świadomej zgody na udział w powyższych obok zgody Twojego przedstawiciela ustawowego (*art. 25 ust. 2 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry; art. 37 b ust. 2 pkt 4 i art. 37h ust. 1 pkt 1 prawa farmaceutycznego*).
8. Jeżeli jesteś małoletnim powyżej lat szesnastu i jesteś zdolny do wyrażenia zgody wymagana jest również Twoja zgoda na przyjęcie do szpitala psychiatrycznego (*art. 22 ust. 4 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego*).

Rozdział 3

SKARGI PACJENTÓW

1. Jeżeli pacjent lub osoba go reprezentująca uzna, że prawa pacjenta zostały naruszone, może:
 - zwrócić się z interwencją do bezpośredniego przełożonego osoby udzielającej świadczenia, a następnie do kierownictwa placówki;
 - złożyć skargę do Rzecznika Praw Pacjenta;
 - zwrócić się do Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej, który działa przy Okręgowej i Naczelnej Izbie Lekarskiej, a także przy Okręgowej i Naczelnej Izbie Pielęgniarek i Położnych – jeżeli naruszenie prawa dotyczyło czynności medycznej;
 - skierować sprawę do sądu – jeżeli w wyniku działania lub zaniechania zakładu opieki zdrowotnej naruszono dobro osobiste pacjenta lub wyrządzono mu szkodę materialną;
 - złożyć skargę do świadczeniodawcy;
 - złożyć skargę do NFZ. Skarga pisemna, która nie zawiera imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresu osoby, która ją wniosła, nie zostanie rozpatrzona (§ 7 ust. 2 Regulaminu rozpatrywania skarg i wniosków w NFZ).
2. Skargi mogą być składane ustnie lub pisemnie. Pacjent ma prawo żądać pisemnego potwierdzenia przyjęcia skargi.
3. Nie rozpatruje się jako skarg pism dotyczących spraw, które zostały rozstrzygnięte prawomocnym wyrokiem sądu lub ostateczną decyzją administracyjną.

Szczegółowych informacji o prawach pacjenta udziela:

Biuro Rzecznika Praw Pacjenta
ul. Młynarska 46
01-171 Warszawa
www.bpp.gov.pl

bezpłatna infolinia Biura – czynna od poniedziałku do piątku w godz. 9.00-21.00:

800-190-590

e-mail: sekretariat@bpp.gov.pl

Podstawa prawna:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2012 r., poz. 159 – tekst jednolity);
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, tekst jednolity z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634 – tekst jedn., z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2011 r. Nr 174, poz. 1039, z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 2011, Nr 231, poz. 1375 tekst jednolity z późn. zm.);
8. Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1411, z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271 – tekst jedn. z późn. zm.);
10. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o diagnostyce laboratoryjnej (Dz. U. z 2004 r. Nr 144, poz. 1529, tekst jednolity z późn. zm.);
11. Ustawa z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich (Dz. U. 2009 r. Nr 219, poz. 1708, z późn. zm.);
12. Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. z 2011 r., Nr 174, poz. 1038);
13. Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, tekst jednolity z późn. zm.);
14. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. z 2010 Nr 252, poz. 1697);

15. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 23 sierpnia 1995 r. w sprawie sposobu stosowania przymusu bezpośredniego (Dz. U. Nr 103, poz. 514);
16. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 4 sierpnia 1995 r. w sprawie wykazu świadczeń zdrowotnych wymagających odrębnej zgody pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego (Dz. U. Nr 100, poz. 503);
17. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 81, poz. 484);
18. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobu prowadzenia badań klinicznych z udziałem małoletnich (Dz. U. Nr 104, poz. 1108).